

CO₂-útlát í Føroyum:

HÚSARHALD DÁLKA

næstan líka illa sum fiskiflotin

Seinasta uppgerðin frá Umhvørvisstovuni vísir, at privatu húsarhaldini í Føroyum dálka umhvørvið næstan líka illa sum fiskiflotin, ið hevur eitt lutfalsliga stórt CO₂-útlát. Við at hugsa øðrvísi og broyta atferð kann CO₂-útlátið frá vanligu borgarunum minka munandi. Hetta merkir at samlaða útlátið av veðurlagsgassi kann minkast eini 10 prosent.

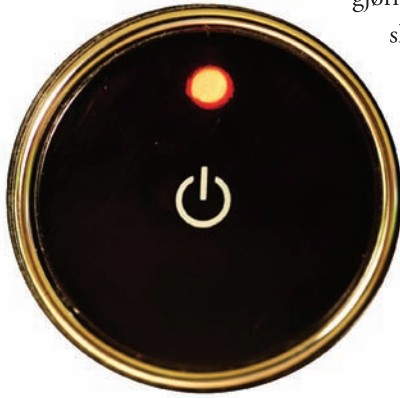

Jóhanna Olsen

johannao@us.fo
Umhvørvisstovan

Vrooom!!!

Ein trolari setur á motorarnar. Týðandi er at fylla lastina og vera inni við so feskum fiski sum gjørligt. Við øktari ferð slepst eisini skjótari út aftur á fiskileið. Tíð er pengar.

Men sparda tíðin og økta ferðin er eisini CO₂-útlát, og við øktu ferðini spræna eini 500 litrar av olju ígjøgnum sylindararnar hvønn tíma. Hetta er tað sama, sum eitt vanlig sethús í Føroyum brúkar upp á 60 dagar.

So skuldi ein hildið, at tað var lættari at biðið skiparan siglt eitt sindur spakuligari ella kanska biðið hann tikið annan hvønn túr, men

soleiðis er okkara samfelag ikki sett saman í lötuni. Útluting av fiskiloyvum og strukturbroytingar í fiskivinnuni koma ikki frá degi til dags.

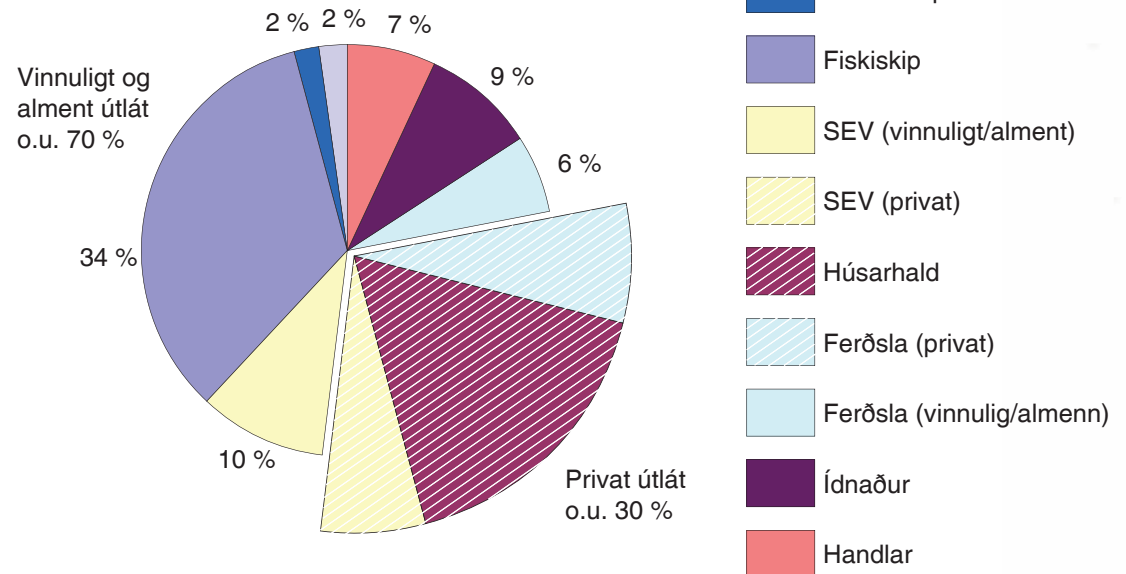
Sjálvsagt eiga vit at finna orkuvinarligari veiðiamboð, eins og veiðitrýstið á fiskastovnarar má tillagast, so fiskiveiðan verður lívfrøðiliga burðardyg. Men tá hugsað verður um samlaða útlátið av veðurlagsgassi í føroyska samfelagnum, er eitt øki, sum eisini eigur at minka um útlátið. Talan er um privatúthaldini.

Seinasta uppperð frá Umhvørvisstovuni vísir, at privatir brúkarar standa fyri umleið 30 prosentum av CO₂-útlátinum, og tað er eitt sindur minni enn útlátið frá skipaflothanum. At minka útlátið frá skipaflothanum vísir seg at verða ein tung prosess, meðan ein minking í útlátinum av veðurlagsgassi frá privatum brúkarum í fyrsta lagi bert krevur eina hugburðsbroyting og broyttar mannagongdir í gerandisdegnum.

Verður rætt atborið kann henda broyting minka brúkið av orku fleiri prosent, og varandi broytt atferð kann minka brúkið enn meira. Tað kostar lutfalsliga lítið at broyta atferðina hjá

„Seinasta uppperð frá Umhvørvisstovuni vísir, at privatir brúkarar standa fyri eini 30 prosentum av CO₂-útlátinum, og tað er eitt sindur minni enn útlátið frá fiskiflothanum“

Útlát av veðurlagsgassi 2007
%-býti millum orkubrúkarar (CO₂-eindir)

Seinasta uppperðin frá Umhvørvisstovuni vísir at útlátið frá privatu orkunýtsluni er áleið 30 % av samlaða føroyska útlátinum.

privatum og soleiðis umleggja húsarhaldini, tí nógv av tí, ið kann gerast, kostar einki. Privati brúkarin vinnur harafturat pengar frá fyrsta degi.

Oljan er syndarin

At brenna olju er størsta keldan til útlát av veðurlagsgassi í Føroyum. Heili 95 % av útlátinum stava beinleiðis frá orkunýtsluni í samfelagnum. Føroyska útlátið av veðurlagsgassi er tí í stóran mun tengt at oljunýtsluni. Økist oljunýtslan, veksur útlátið, og øvugt: fellur oljunýtslan, minkar útlátið. So einfalt er tað.

Tí er tað av stórum týðningi, at vit í Føroyum minka nýtsluna av oljuúrdráttum. Yvirskipað eru tveir mátar at minka um oljunýtsluna: Vit mugu økja orku frá varandi orkukeldum og gagnnýta hana skilabetri. Tað er ikki smávegis minkingar av CO₂-útlátinum, ið kunna spyrjast burtur

úr munadyggari orkunýtslu. Og tað ber væl til hjá brúkarum at brúka orkuna skynsamari, og harvið minka um útlátið.

Umhvørvisliga eru avleiðingarnar av økta útlátinum av veðurlagsgassi stórar, og broytingarnar í veðurlagnum fara at hava ógvuslig árin á náttúruna. Eisini er tað ein stórir samfelagsligur trupulleiki, at vit eru so heft at oljuni. Sveiggj í oljuþrísinum hava beinleiðis ávirkan á okkum øll. Vinnan, og serliga fiskiflotin, verður meint raktur av hækkandi oljuþrísnum, men eisini vanligi brúkarin fær trupulleikar, um oljuþrísurin hækkar.

Tí er tað ein samfelagsligur fyrimumur, um føroyingar gerast minni heftir at oljuni. Og so gagnar tað eisini umhvørvinum.

Broyttir vanar og umhugsni kunnu minka orkunýtsluna 10 prosent

Stórir partur av útlátinum av veðurlagsgassi í Føroyum stavar frá óneyðgari nýtslu og spilli. Hetta ber í sær púra óneyðugt CO₂-útlát, sum ongan týðning hevur fyri okkara livifót men bert er til bága fyri umhvørvið. Harnæst keypa vit nógv varur, sum verða tveittar burtur, og tað kostar eisini nógv óneyðugt útlát.

So tað snýr seg í stóran mun um at broyta hugburð og skifta ringar vanar út við góðar.

Útlátið kann minka munandi, um vit broyta vanar og gerast meira tilvitandi um, hvat orkan í okkara gerandisdegi fer til. Kanningar vísa, at útlátið lættliga kann minka 10 prosent, bara vit broyta vanar – hetta er galdandi bæði fyri privatar brúkarar og vinnu.

„Stórir partur av útlátinum av veðurlagsgassi í Føroyum stavar frá óneyðgari nýtslu og spilli“

Virksætlan skal minka CO₂-útlát

„Skjótt syftir seiðir og tunga takið“. Tað er heitið á einari virksætlan, sum lýsir tiltøk, ið kunna minka um útlátið av veðurlagsgassi. Tiltøkini eru bólkað í orkuveiting, sethús og bygningar, ferðsla, vinna, búskaparlig stýrisamboð, kunning og gransking og menning.

Í løtuni viðger Landsstýrið virksætlanina, og seinni í ár er ætlanin at leggja fyrri Løgtingið uppskot til samtyktar um at minka útlátið av veðurlagsgassi við einum ávísnum prosentalli.

Skjótt syftir seiðir eru átøkini, ið kunnu fremjast lutfalsliga skjótt og lætt, og sum kunnu minka munandi um útlátið. Tunga takið eru tiltøkini, ið eru drúgvári at fremja.

Frágreiðingin fæst við at venda sær til Umhvørvisstovuna ella á www.us.fo.

